

FENIX

PROGRAMMET

2020 2021

Strategiskt ledarskap för ideella organisationer – med idén i fokus. Civilsamhällets drivkraft är en tydlig idé om att något viktigt måste göras. Utifrån idén definieras ett uppdrag som upplevs som en nödvändighet. Men liksom Fågel Fenix, som med ny livskraft gång på gång återuppstår, måste den ideella organisationens idé och uppdrag ständigt levandegöras och omsättas i relevant verksamhet. Denna förnyelseprocess är grunden för en framgångsrik organisation eller rörelse. Genom möte med forskning, andra ledare och egna utmaningar ger Fenixprogrammet dig möjlighet att vidga perspektiven, och på så sätt hitta nya strategier för att lyfta. ●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

IDEELL ARENA

Fenix programmet

Ideell Arena

med idén i fokus

Vad är Fenix?

Fenixprogrammet är ett forskningsbaserat program för strategiskt ledarskap i ideella organisationer.

Programmet har lånat sitt namn från legenden om fågeln Fenix som finns i många kulturer.

Den kan fatta eld för att sedan återuppstå ur sin egen aska, i en bättre version av sig själv.

Fenix har därför blivit en symbol för förnyelse, en förmåga att uppdatera sig och vara motståndskraftig.

Civilsamhällets ledare har en central och avgörande roll för samhällets utveckling.

De bär också ansvar för organisationernas interna förändring och väg framåt i en värld där kartan hela tiden ritas om.

Det handlar om att hela tiden värna verksamhetens idéer och värdegrund, även när samhällets förväntningar kanske pekar åt ett annat håll eller när omvärldens krav gör det svårt att stå upp för ideal och ideologi.

Civilsamhällets ledare behöver inte bara kunna navigera i den utveckling som sker, utan kan också vara de som leder den!

Genom Fenixprogrammet rustas du som ledare att förhålla dig till omvärldens förändringar och samhällets olika krav och regler samtidigt som du får en fördjupad kunskap om den ideella sektorn.

Med ett strategiskt ledarskap blir du en aktiv medskapare i organisationens pånyttfödelse!

Fenix är till för dig som är ledare i ideell sektor

Programmet vänder sig till dig som har ansvar för det långsiktiga, strategiska utvecklingsarbetet. Du har en formell eller informell ledningsroll. Du kan vara förtroendevald eller anställd, arbeta centralt eller regionalt, finnas i en stabsfunktion likväl som i en verksamhet.

Din plattform kan vara en folkrörelse, en paraplyorganisation, en stiftelse, ett socialt kooperativ eller någon annan typ av organisation i ideell sektor. Som deltagare är du en del av en grupp ledare från olika verksamhetsfält och rörelser, till exempel idrott, folkbildning, fackligt arbete, religion, bistånd, kultur, miljö och sociala frågor.

Vi eftersträvar en mångfald bland deltagarna och en bredd av perspektiv. Detta är en förutsättning för att möjliggöra dynamiska samtal, utveckling och främja ett spänstigt idéutbyte.

Ny kunskap, erfarenhetsutbyte och egen reflektion

De forskare vi samarbetar med tillhör de allra främsta inom sina områden. Kunskapen som presenteras bygger på välgrundad forskning, i motsats till kortsiktiga trender. Programmet syftar till att stärka det långsiktiga strategiska ledarskapet och gör inga anspråk på att ge några enkla svar eller snabba lösningar på komplexa frågor.

Under programmet utmanas du att utveckla ditt eget tänkande utifrån den egna organisationens situation. Genom det skärper du din förmåga att identifiera möjliga vägval och dilemman. Din strategiska handlingsberedskap stärks och du står bättre rustad att hitta lämpliga angreppssätt för arbetet på hemmaplan.

Under programmets gång bearbetar vi kontinuerligt ny kunskap och nya insikter tillsammans. Kärnan i programmet är att medvetet försöka skifta perspektiv och fundera på ditt strategiska ledarskap i förhållande till samhällsutvecklingen i stort. Till din hjälp har du både all den forskning som Fenixprogrammet bygger på det nära mötet med just de forskare som intresserat sig för detta. Du får möjlighet att utmana givna världsbilder och organisatoriska sanningar. Genom att på så vis utveckla den egna kunskapen får du ett mer reflekterat och (själv)kritiskt förhållningssätt. Du rustas att som ledare bättre kunna navigera i en föränderlig omvärld.

Så här är Fenixprogrammet upplagt

Fenixprogrammet omfattar 16 dagar och genomförs i internatform under fyra avsnitt mellan september 2020 och juni 2021, ett halvdagsseminarium och en avslutningsdag med middag. Programmets internatform innebär att du som deltagare deltar i föreläsningar och aktiviteter både dagtid och kvällstid. Tre avsnitt genomförs i Stockholmstrakten och det sista avslutande avsnittet genomförs på Irland och Nordirland. Delar av programmet innebär därmed samtal och föreläsningar på engelska.

Fyra teman bidrar till att stärka din strategiska kompetens

1. Vad styr omvärlden – och hur styr den oss?

Hur civilsamhället, dess organisationer och ledare påverkas och formas av omvärlden och historiska händelseförlopp.

2. Ideella organisationers unika förutsättningar

Medlemmar, förtroendevalda, engagemang, unika uppdrag och demokrati.

3. Styrning och ledning av ideella organisationer

Om olika institutionella logiker, komplexa verksamheter, särart och mervärde samt strategisk ledning av ideella organisationer.

4. Internationell utblick

Genom en internationell lins med Irland och Nordirland i fokus belyser vi ett samhällssystem med andra premisser – ett system som formar de ideella organisationerna och som själva ger avtryck i det omgivande samhället.

Avsnitt 1:

14 – 17 september 2020
på Sånga Säby, Ekerö

Avsnitt 2:

23 – 25 november 2020
på Tollare Folkhögskola i Nacka

Avsnitt 3:

8 – 11 februari 2021,
på Tollare Folkhögskola i Nacka

Avsnitt 4:

17 – 21 maj 2021,
Irland och Nordirland, Dublin och Belfast

Utöver avsnitten tillkommer ett förberedande halvdagsseminarium inför Irland och Nordirland den 20:e april kl 14-16, på Ideell Arenas kansli i Stockholm, samt en avslutningsdag med middag den 3 juni 2021.

Vad styr omvärlden – och hur styr den oss?

Avsnitt 1: 14–17 september 2020

Hur civilsamhället, dess organisationer och ledare påverkas och formas av omvärlden och av vår historia.

Det finns ett ständigt tryck utifrån, att som organisation jobba med förändring och nytänkande, tankar om effektivitet och resultat. Men stannar vi upp och frågar oss varför vi som organisation behöver denna verksamhetsutveckling? Varifrån kommer dessa idéer? Är det resursbrist, är det att vi inte lyckas med vårt uppdrag eller är det idéer från andra länder som pockar på? Sneglar vi mer på hur andra gör än att vara trogna vår idé?

Som ledare är det inte bara de synliga och förmodade hindren för verksamheten du måste hantera: Än svårare är det när våra föreställningar om hur vi bör agera formas av fenomen i vår omvärld som vi bara delvis är medvetna om. Ett antal lokala och globala processer påverkar hur vi leder och styr vår verksamhet. Oavsett om vi finns i ideell, offentlig eller privat sektor. Det handlar om globalisering, professionalisering, sociala normer och regler samt mycket annat. Detta ställer ledare inför nya utmaningar i försöken att driva på utvecklingen åt specifika håll. Och det kräver andra instrument för strategiarbetet än de vi normalt använder. Hur leder vi strategiskt med uppdraget i fokus när andra aktörer har tankar och idéer om vad den ideella organisationen ska hålla på med? Vad får dessa starka idéer och ideal för konsekvenser för verksamheten?

Syfte med avsnittet är att:

- Ta del av, och reflektera över, vetenskapliga resultat om organisering och samhällets utveckling,
- Fördjupa kunskapen om och förståelsen för hur civilsamhällets roll i, och relation till, övriga samhället ser ut och förändras,
- Utforska teorier och modeller, för att bättre förstå vilket handlingsutrymme du som ledare har i att förhålla dig till och aktivt agera på dessa fenomen.

Medverkar under första avsnittet gör bland andra:

Susanna Alexius, docent i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm och Stockholms Universitet
Marta Reuter, filosofie doktor i statsvetenskap, Stockholms Universitet
Lars Svedberg, professor i socialt arbete, Ersta Sköndal Bräcke högskola
Lars Trägårdh, professor i historia, Ersta Sköndal Bräcke högskola
Filip Wijström, docent i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm

Ideella organisationers unika förutsättningar

Avsnitt 2: 23 – 25 november 2020

Om medlemmar, förtroendevalda, engagemang, unika uppdrag och demokrati.

Ett långsiktigt utvecklingsarbete som skapar förutsättningar för en organisation eller rörelse att även i framtiden uppnå sitt uppdrag benämns ofta "strategi". Det krävs dock oftast helt andra modeller och tankesätt än de som växt fram i privat eller offentlig sektor för att levandegöra och konkretisera strategiska utmaningar utifrån just ideella organisationers verklighet.

Ideella organisationer har historiskt sätt fått uppmärksamhet och ekonomiskt stöd bara för att de är värdefulla i sig. Organisationerna har burit på dubbla uppdrag – det egna specifika uppdraget och ett allmänt uppdrag som demokratibärare. Hur har detta utvecklats över tid? Är det på samma sätt idag? Och finns det en särart som leder till speciella mervärden som ideella organisationer är särskilt bra på?

Speciellt fokus i avsnittet ägnas åt individens roll i civilsamhället. Individernas roll som medlemmar, förtroendevalda, ideell arbetskraft och finansärer analyseras. Vi undersöker de specifika förutsättningar som det ideella arbetet och engagemanget ger upphov till och hur de påverkar ledning och styrning av de ideella organisationerna. Vidare analyserar vi medlemskapets många dimensioner och tar oss an frågan om och hur det klassiska folkrörelsemedlemskapet omkonstrueras.

Syfte med avsnittet är att:

- Ta del av, och reflektera över, vetenskapliga resultat om organisering och samhällets utveckling,
- Fördjupa förståelsen för de ideella organisationernas särart, specifika logik och unika förutsättningar
- Fortsatt utforska teorier och modeller, för att som ledare stärka förmågan till långsiktig, strategisk ledning.

Medverkar under andra avsnittet gör bland andra

Erik Amnå, professor i statsvetenskap, Örebro universitet
Torbjörn Einarsson, ekonomie doktor, Handelshögskolan i Stockholm
Johan von Essen, professor i livsåskådningsvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola
Dominika Polanska, docent i sociologi, Uppsala universitet
Ola Segnestam Larsson, ekonomie doktor, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Ledning och organisering av ideella organisationer

Avsnitt 3: 8-11 februari 2021

Om olika institutionella logiker, komplexa verksamheter, särart och mervärde samt strategisk ledning av ideella organisationer.

Ideella organisationer har ofta breda och komplexa uppdrag, uppdrag som är mångfacetterade och som innebär att många processer är i gång samtidigt. Ledare och organisationer vill och förväntas göra och åstadkomma många olika saker samtidigt, ofta för många olika målgrupper. I den interna komplexiteten lever även olika institutionella logiker parallellt med varandra, logiker som bär med sig olika idéer, normer och kulturer samt modeller för hur en organisation ska ledas och styras på bästa sätt.

Att leda och styra de komplexa verksamheter som ryms inom ideella organisationer ställer krav på att kunna navigera i landskapet. Ideella organisationer behöver förhålla sig till olika typer av styrmodeller, beslutsprocesser, krav på utvärdering, granskning och kontroll och interna strukturer som alla påverkar styrförmågan. I ljuset av avsnitt ett och två, fördjupar vi oss i ett antal teman kring ledning och organisering av ideella organisationer. Vad innebär de ideella organisationernas särart, specifika logik och unika förutsättningar för den egna organisationens ledning och styrning? Genom att ta del av hur beslut i föreningslivet förhåller sig till både uppdrag och förmågan att stärka den interna demokratin belyser vi betydelsen av att förstå de verkliga beslutsprocesserna i civilsamhället. Du rustas ytterligare i att kunna balansera organisationens uppdrag, idé och vision å ena sidan, och omvärldens förändringar och krav å andra sidan

Syfte med avsnittet är att:

- Fördjupa kunskapen och förståelsen för olika institutionella logiker och styrmodeller
- Fördjupa förståelsen för de ideella organisationernas unika förutsättningar
- Fördjupa relationer och utbyte med andra ledare i civilsamhället.

Medverkar under tredje avsnittet, gör bland andra:

Susanna Alexius, docent i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm

Jonna Bornemark, professor i filosofi, Södertörns högskola.

Stefan Einarsson, ekonomie doktor, Handelshögskolan i Stockholm.

Anna Fyrberg Yngfalk, ekonomie doktor, Karlstads universitet

Johan Hvenmark, docent i företagsekonomi, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Emma Stenström, docent i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm

Filip Wijkström, docent i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm

Internationell utblick

Avsnitt 4: 17–21 maj 2021, Dublin och Belfast

Genom en internationell lins med Irland och Nordirland i fokus belyser vi ett samhällssystem med andra premisser – ett system som formar de ideella organisationerna, vilka också själva ger avtryck i det omgivande samhället.

Fenixprogrammets fjärde avsnitt tar sitt avstamp i det internationella perspektivet. Det bidrar till att tänja tankemått och förståelsen av hur uppbyggnaden av det svenska civilsamhället och dess logik är beroende av ett lands traditioner och olika sätt att organisera välfärden på, samtidigt som det i sitt agerande kan vara en aktiv medskapare till detsamma. För att tydliggöra detta förflyttar vi oss och studerar ett exempel: Det irländska sammanhanget och dess civilsamhälle. Hur ser samhällskontraktet och civilsamhällets roll ut i Sverige i jämförelse med Irland och Nordirland? Vilka antaganden, värderingar och normer förklarar de skillnader och likheter som finns mellan det irländska och svenska civilsamhället?

För knappt hundra år sedan delades Irland i en nordlig och sydlig del. Sedan dess har irländarna upplevt svåra konflikter och fred, ekonomiska kriser och blomstrande perioder. Stora delar av samhället är djupt präglad av religionens starka påverkan. I och med Brexit och utträdet ur EU uppstår nu nya spänningar i denna del av Europa. Irland, så nära och ändå så olik den svenska kontexten, visar hur samhällsutvecklingen på olika sätt formar den ideella sektorn, och hur den ideella sektorn själv formar samhället.

Syfte med avsnittet är att:

- Fördjupa förståelsen för samspelet mellan det omgivande samhället och civilsamhällets organisationer genom att analysera detta i ett annat kulturellt sammanhang
- Kritiskt undersöka hur utvecklingen av den ideella sektorn formar ledarskapets innehåll och vilka effekter detta får
- Vidga vår syn på möjligheterna i ett strategiskt ledarskap genom möten med ledare från andra kulturer
- Knyta ihop de fyra avsnittens lärdomar och utifrån dessa utforska våra strategiska val som ledare.

Medverkar under fjärde avsnittet gör bland andra

Gemma Donnelly Cox, Academic Director, Centre for Nonprofit Management, Trinity College, Dublin

Nora Smith, Chief executive officer, CO3 Chief officers 3rd sector

Samt ett antal andra representanter för forskning och praktik inom civilsamhället i Dublin och Belfast.

Förutsättningar och praktisk information

Utbyte och nya nätverk

Det skapas under programmet kontinuerligt utrymme för mer eller mindre styrda diskussioner mellan dig, de andra ledarna som deltar och medverkande forskare. Det förutsätts att du är öppen för att delta i sådana samtal och att du går in med inställningen att du vill dela med dig av egna erfarenheter och lärdomar. På så vis får du möjlighet att skapa värdefulla, personliga nätverk inom den ideella sektorn

Efter deltagande i Fenix blir du del av en alumnigrupp med årliga träffar för fortsatt nätverkande och fördjupad kunskap om strategiska utmaningar i ideell sektor.

Eget arbete

Under programmet iakttar du löpande fenomen i den egna organisationen och dess omgivning som knyter an till de olika avsnittens teman. Eget förberedelsearbete före och mellan avsnitten är en del av programmets pedagogik. Som en del i att omsätta vetenskaplig kunskap och andras erfarenheter till konkreta utmaningar genomförs ett programövergripande projektarbete i mindre grupper och med stöd av en mentor från forskarna.

Programledning

Katarina Gustafsson, programansvarig Ideell Arena
och Erik Sjöstrand, ek doktor Handelshögskolan i Stockholm

Kostnad

Programavgiften för partner i Ideell Arena är 43 000 kr, för övriga 64 000 kr.
Kostnader för kost, logi och resor tillkommer och ingår inte i programavgiften.

Anmäl dig senast 14 juni 2020 på www.ideellarena.se

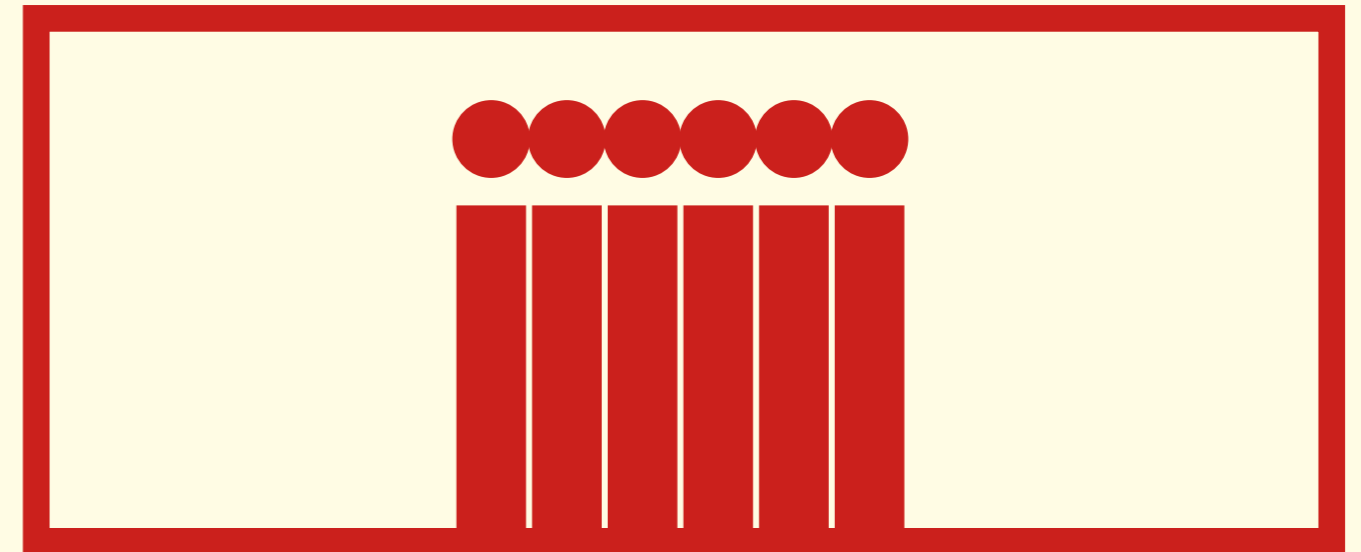
Efter att ansökningstiden gått ut gör programledningen ett urval baserat på ansökan. Här utgår vi från att programmets deltagare representerar en mångfald och en bredd av perspektiv. Mångfalden är en förutsättning för att möjliggöra dynamiska samtal och utveckling och främja ett spänstigt utbyte. Som en förberedelse inför programmet genomför vi i slutet av augusti intervjuer med alla antagna deltagare.

Antagningsbesked skickas ut senast 25 juni 2020. Kostnadsfri avbokning kan ske fram till och med 1 augusti 2020. Vid avbokning därefter återbetalas inte programavgiften. Fakturering sker senast 4 veckor före programstart. Resor, kost och logi ingår ej i avgiften. Ideell Arena bokar logi för dig. För avbokning av kost och logi gäller respektives kursgårds avbokningsregler.

Mer information

Har du några frågor är du välkommen att höra av dig till Katarina Gustafsson på 070-461 94 53 eller katarina.gustafsson@ideellarena.se

Ideell Arena är ett samarbete mellan över 100 riksorganisationer i det svenska civilsamhället.

Utgångspunkten för samarbetet är att en stark och levande ideell sektor bidrar till ett öppet och demokratiskt samhälle. För att uppnå det behövs ständig utveckling och användning av ny kunskap. Genom samarbetet möjliggör Ideell Arena utveckling, spridning och användning av kunskap.

För att göra verklighet av samarbetet och stärka den ideella sektorns ledarskap utvecklar vi högkvalitativa utvecklingsprogram för förtroendevalda och ledandetjänstepersoner. Vi främjar kunskapsutvecklingen kring den ideella sektorn och dess ledarskap genom att initiera forsknings- och utvecklingsprojekt och vi verkar för ett ökat samarbete mellan forskare, universitet, högskolor, folkbildning och de ideella organisationerna. Slutligen skapar vi mötesplatser för erfarenhetsutbyte mellan förtroendevalda och ledande tjänstepersoner inom ideell sektor.

Tillsammans representerar Ideell Arenas partners en mångfald av organisationer inom ideell sektor. Här möts studieförbund, miljörelse, idrott, rättighetsorganisationer, kultur, brukarrelse, bistånd, friluftsliv, fackföreningar och arbetsgivarorganisationer, nykterhetsrelse, sociala insatser och många fler.

Något viktigt måste göras

vi gör det

En stark och levande ideell sektor bidrar till ett öppet och demokratiskt samhälle.

För att leda och styra en stark och levande ideell sektor behövs ständig utveckling och användning av ny kunskap.

Ideell Arena möjliggör utveckling, spridning och användning av kunskap genom partnerskap och samarbete.

ideellarena.se